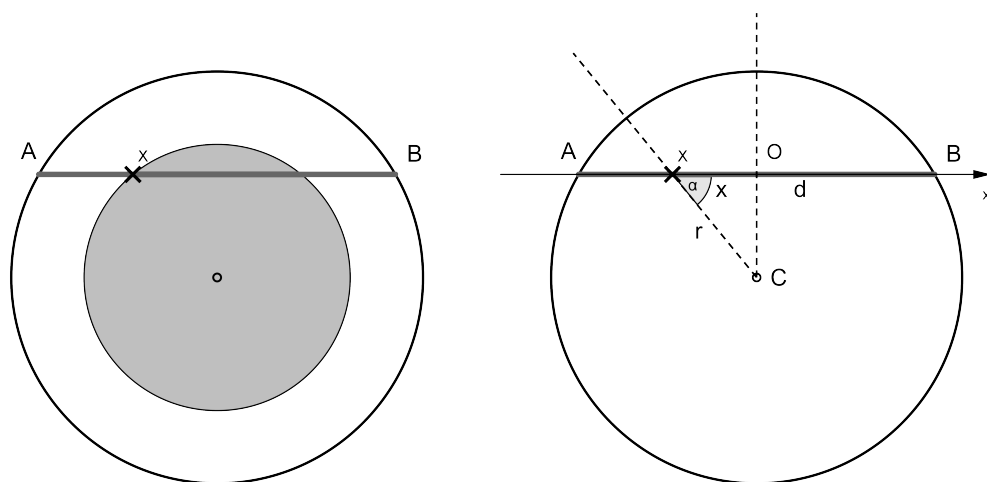

Rešenje problema meseca za Februar 2012.

Pre nego što počnemo, podsetimo se Njutnovih zakona gravitacije. Neka se neko telo nalazi u tački X u unutrašnjosti Zemlje (kao na slici 1(a)) i neka je tačka X na rastojanju r od centra Zemlje. Tada na to telo deluje samo lopta poluprečnika r (osenčen deo Zemlje na slici 1(a)) i to tako da je dejstvo isto kao kada bi sva ta masa bila smeštena u tački C . Preostali deo Zemlje (neosenčen deo na slici 1(a)) ne deluje zato što se tačka X nalazi unutar njega.

(a) dejstvo Zemlje na kamen

(b) postavka problema

Slika 1:

Postavimo pravac x tako da prolazi kroz cev AB i da je koordinatni početak tačka T (slika 1(b)). Primitimo da će kretanje kamena duž cevi biti oscilatorno, a da je traženo vreme τ jednako polovini perioda T oscilovanja kamena oko tačke O . Neka je tačka X jedna od tačaka kroz koju kamen mase m prolazi tokom kretanja kroz cev AB . Označimo rastojanje tačke X od centra Zemlje sa r , a sa x njenu koordinatu duž pravca x (kao na slici 1(b)).

Sila kojom Zemlja privlači kamen u tački X jednaka je:

$$F = \gamma \frac{m\rho V(r)}{r^2} = \gamma \rho m \frac{\frac{4}{3}r^3\pi}{r^2} = \frac{4}{3}\gamma\rho\pi m r. \quad (1)$$

Kako je nama potrebna samo komponenta duž pravca x to je jednačina kretanja kamena duž cevi:

$$ma = F \cos \alpha = \frac{4}{3}\gamma\rho\pi m r \cos \alpha,$$

pri čemu je $r = \frac{x}{\cos \alpha}$, pa konačno imamo:

$$ma = \frac{4}{3}\gamma\rho\pi m x. \quad (2)$$

Iz (2) korišćenjem uputstva datog u zadatku imamo (znak minus ima čisto fizički karakter i mogli smo ga napisati u jednačini (1)):

$$C = \frac{4}{3}\gamma\rho\pi m \text{ i } \tau = \frac{T}{2} = \frac{\pi}{\omega} = \pi\sqrt{\frac{m}{C}},$$

što nakon sređivanja daje:

$$\tau = \pi\sqrt{\frac{3}{4\gamma\rho\pi}}.$$

Primitimo da dužina cevi d ne figuriše u poslednjoj jednačini. Dakle, vreme za koje bi kamen prešao rastojanje između tačaka A i B je konstantno za bilo koje dve tačke A i B na površini Zemlje! Uvrštavanjem približne vrednosti gustine Zemlje (pod pretpostavkom da je ona homogena, pa možemo smatrati da je $\rho = \frac{M}{\frac{4}{3}R^3\pi}$, gde je M masa Zemlje, a R njen usrednjen poluprečnik) dobijamo da je $\tau \approx 2530s \approx 42.15$ minuta.